

MAMMOET OP DE STEPPE VAN NOORD-HOLLAND

Voor het Duitse museum Reiss-Engelhorn Mannheim maakte de Rotterdamse kunstenaar Remie Bakker onder andere een model van een wolharige mammoet met haar kalf. “Dat soort modellen hebben voor mij alleen waarde als ze zijn gebouwd op basis van de fossil record”, zegt de wetenschappelijk begeleider van het project, Dick Mol.

AUTEUR
ROB BUITER

Moeder en kalf in een kale, droge steppe

SCHOORL, 21 JANUARI 2015 - Boswachter Frans Erinkveld ziet de grap er wel van in. Wanneer Remie Bakker zijn gehuurde vrachtwagentje voor het wildrooster parkeert, stelt Erinkveld een groepje middelbare scholieren 'veilig' achter het hek op. "Pas op, wel er achter blijven!" roept hij er nog bij. De scholieren zijn enkele dagen op 'snuffelstage' bij Staatsbosbeheer in het Noord-Hollands Duinreservaat, en hebben te horen gekregen dat er een nieuwe grazer wordt toegevoegd aan het groepje Japanse

wagyu-koetjes dat het duin begraast. De leerlingen zijn allerm minst teleurgesteld wanneer Bakker als eerste het kalf van zijn mammoetmodellen buiten de bus zet. "D'r ligt gewoon een complete mammoet in die bus!"

Het kalf gaat in één stuk naar de plek die Bakker voor de *fotoshoot* in gedachten heeft. De moeder moet in vier grote brokken van tientallen kilo's per stuk op haar plek worden gezet. Met lange stalen buizen verbindt Bakker de voorhand aan de achterhand. De rug

komt er als een deksel los bovenop te liggen en als laatste prikt de maker samen met Dick Mol de kop op de romp. De camera's beginnen te ratelen.

Een maand of vier heeft Bakker aan het model gewerkt. Met enkele platen van polyester om een stalen frame zijn eerst de grove contouren van het dier gesmeed. Vervolgens zijn met honderden liters 'pur' de rondingen van het dier gespoten, gesneden en geschaafd. Daaroverheen zijn een slordige dertig vierkante meters van een speciaal in

Bakker portretteert zijn koe met kalf

Het kalf bij de 'veewagen'

Vrijwilligers genoeg om even met een mammoetenkop door het duin te sjouwen

Mol (l) en Bakker tillen de kop op zijn plaats

Amerika geknoopt 'tapijt' bij wijze van huid om het dier gedrapeerd. "Dat was nog één van de lastigste aspecten", zegt Bakker. Sowieso lopen er nu geen dieren meer rond die een vergelijkbare vacht hebben als de wolharige mammoet. En ook al zijn er de nodige min of meer intacte dieren in de permafrost van Siberië gevonden, toch is goede informatie over de vacht schaars. Helaas worden veel van die dieren onder de druk van het grote geld vrij lomp uit het ijs getrokken, waardoor veel waardevolle informatie verloren gaat. "Ik weet dat Dick grottekeningen wel eens grappend als 'graffiti' heeft bestempeld, maar ik heb voor deze modellen toch ook wel gebruik gemaakt van rotstekeningen uit Frankrijk en Spanje", lacht Bakker.

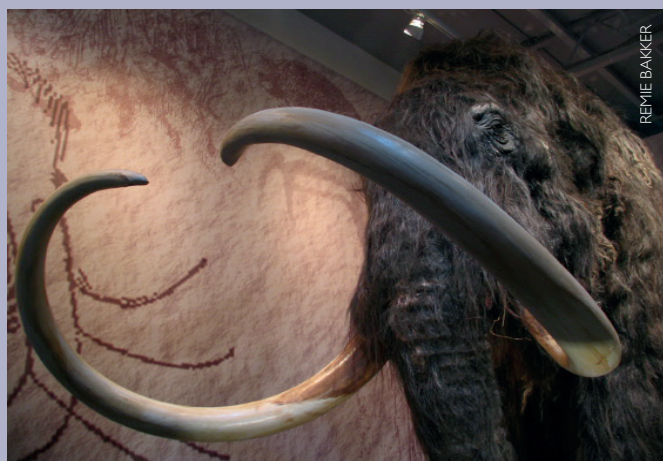
FOSSIL RECORD

Ondanks die 'graffiti' als bron van inspiratie kijkt ook Dick Mol allerm minst teleurgesteld naar het model in de duinen. "Het is geweldig wanneer zo'n model op basis van de *fossil record* wordt gebouwd. Als ik bijvoorbeeld naar de modellen kijk van een recente expositie in Amsterdam, dan stoort ik mij bijvoorbeeld enorm aan de slagstanden die daar worden gebruikt. Die worden alleen voor het spektakel veel groter gemaakt dan verantwoord. Zeker, de stieren hadden flinke slagstanden, maar de koeien absoluut niet. En de jongen al helemaal niet. Wat heeft het dan voor zin om de modellen wél van die grote joekels mee te geven?"

Over het hoogpolige, wollen tapijt dat Bakker in Amerika heeft laten maken bij wijze van ondervacht, steken op verschillende plaatsen nog lange 'grannenharen' naar buiten. "Die heb ik gemaakt van de haren van ongeveer zeven complete paardenstaarten. De haren zijn er één voor één doorheen getrokken en steken een centimeter of vijf naar buiten. Het kalf dat je hier ziet staan is nog niet heel erg oud, hooguit een paar maandjes. Ik veronderstel dan ook dat deze dieren nu hun zomervacht hebben, die uiteraard dunner is dan de

SLAGTANDEN EN SLAGTANDEN

De wolharige mammoet voor het museum in Mannheim meet bij de schoft ongeveer 2 meter 30. "Dat is inderdaad bescheiden", beaamt de maker, Remie Bakker. Ook bij het nabouwen van de slagstanden heeft hij zich behoorlijk moeten inhouden. De koe heeft ranke, korte slagstanden. Bij een eerdere klus mocht Bakker wel helemaal los. Voor een Japans museum maakte hij een reconstructie van de zogenoemde Yukagir-mammoet: een oude stier. "Het seksuele dimorfisme bij deze dieren is fors. Mannen zijn een stuk groter dan de vrouwen en ze hebben ook veel grotere slagstanden. Zo'n oude stier als de Yukagir-mammoet had enorme gekrulde slagstanden. Heel indrukwekkend, maar zeker niet de norm voor alle wolharige mammoeten!"

REMIÉ BAKKER

Ga je op stage bij Staatsbosbeheer, sta je ineens oog-in-oog met een mammoet?!

Zelfs over het aantal oogharen is goed nagedacht

wintervacht. En ook de oogharen heb ik op basis van de fossil record gemaakt. Bij de Yukagir-mammoet hebben we in detail bekeken hoeveel oogharen deze dieren hadden, wat ik vervolgens precies in dit model heb gekopieerd.”

AFKOELEN

Bakker heeft zelfs nagedacht over de wetenschappelijke informatie over eiwitten in de rode bloedcellen die in permafrost-mammoeten zijn gevonden. “Van die eiwitten wordt gezegd dat ze een optimale zuurstofuitwisseling in de longen hebben bij lagere temperaturen. Je mag dan ook veronderstellen dat deze dieren optimaal zijn ingesteld op kou. Van te warme omstandigheden zullen ze alleen maar last hebben. Vandaar dat ik bijvoorbeeld de liezen van deze koe onbehaard heb gelaten, om goed af te kunnen koelen.”

Op deze dag hebben de modellen in ieder geval weinig last van overvloedige warmte. Ze staan in een berijpt stukje duin dat zorgvuldig is uitgekozen voor de foto's. “De mooiste foto's nemen we met dat kale stuk duin op de achtergrond”, zegt Mol. “We moeten dat idee van de droge, kale mammoetsteppe erin blijven rammen!” Over de opstelling van het kalf wordt nog even wat gediscussieerd. “Ik heb hem zó bedacht dat het jong een beetje bij de voorpoten van de moeder schuilt, dicht bij die tepels die je ook goed kunt zien”, verduidelijkt Bakker. “Maar het is ook wel mooi als het kalf er een stukje achter loopt”, vindt Mol. “De moeder kijkt een beetje om, alsof ze wil weten waar haar jong blijft.”

Bakker filosofeert dat hij een volgende keer nog wel wat beweging in zijn modellen zou willen brengen, maar dat vindt Mol dan toch weer een brug

te ver. “Dan ga je onherroepelijk fantaseren. Bij een recente documentaire die de ZDF heeft gemaakt over onze expeditie in Namibië, waarbij we de stamvader van alle slurfdragers boven de grond hebben gehaald, hebben de makers ook animaties gebruikt. Zonde, vind ik dat. Blijf nou maar bij wat we zeker weten, dat is meer dan mooi genoeg.”